

॥ वेदान्त भयार्थ पंचनद्युपाध्य गुरुलायशर्मणः ॥ अंघ १॥ ३१५ - १५३

पञ्चतन्वयधनश्यामात्मजनिगोवर्द्धनस्येदंपुस्तकम् ॥

॥ अथ श्रीनिवास विलासचम्पूः प्रारभ्यते ॥
- (वेङ्कटेशः)

६२६

श्रीशंभुदे॥ वंशस्ते मुरली तदस्तु भणभोगो वंफणीं द्वाच लीमा ताहं जगतां त्रयस्वसंधिता वामे तरा हृत्प्रम॥ कास्ते ते शरणं तु
१ मेव सुमुखीत्येवं हि पद्मावती वाचा संमदयन् जयत्यनुकलं श्रीश्रीनिवासो हरिः ॥ १ ॥ मवसिं धरगमने कविता मार्गप्रका
शनेषि मम ॥ मानवमृगराजगुरोः सेवोऽपतरणि सरणिमावह तु ॥ २ ॥ कविता भुविता वदेव वंध्या भविता यो वदयं न वम्यते
हि ॥ तरसा करसा लववदान् सः सरलापवज्ञं वदो मुकुंदः ॥ ३ ॥ उग्रोऽप्यसत्कृतार्यः कीर्तिविहीनोऽपि पंकुतुतोयः ॥ मंदोऽप्यश
निको रोदुर्जनसंघस्तनो तु मधिकरुपां ॥ ४ ॥ रसमयजनतोऽनुसितं मध्ये सभमवदाहूजा लं मे ॥ सङ्गणसंपद्वैर्कमथ
भूयाद्भूतशास्त्रवस्सततं ॥ ५ ॥ विजयी भवतु ॥ यस्तु स्वस्वेव चरणवत्कमलोद्भासं हर्धानः ॥ जंघावत्परिगंभीरः ॥ धि
उदरवद्वलि विभंगजाती ॥ नाभिवदास भूजनननिदानपञ्चोपगुटः ॥ भुजवत्सद्वृत्तत्रोमितः ॥ करवत्त्रैश्चक्रैर्नंदस
कः ॥ वक्षस्तुलवकांतयाश्रियोऽनुसितः ॥ कंठवत्सन्मालालंकृतः ॥ मुखवत्कलानिधिरव्यातिकृतः ॥ अधरव ३
द्रुकरकः ॥ दंतवत्मुक्तावली तृदयंगमः ॥ नयनवद्भक्तनीलः ॥ ललाटवत्सत्तिलकः ॥ कुंतलवत्प्रामाधिकरुचिः ॥

अवतंसवत्कलापमयः ॥ श्रीश्रीनिवासो नाम वस्तुधाधिपः ॥ किंचयश्चरणश्याघंभुजं ललितां सश्रियं वृत्तस्थलीसर्व
तोमुखजातशोभान्वितपादंचुवहति ॥ अपिच ॥ यः पादेरसास्पर्दचक्षुः ॥ नितंबेकस्याणगुणान्वितनेत्रं ॥ वृत्तसिद्धिपुल
नयनाभियोगंचधत्ते ॥ अपिच ॥ अथोदरत्रोभांकंठे ॥ कंधरोत्सितसंकेदेषु ॥ कुंतलसंस्त्रितंपाणौ ॥ सदाशया
भिरामत्वंसंबन्धिचधारयति ॥ यंचांगलोत्सितंसंगरचितशोभान्वितसूर्यसूतं रामं रामानुजं चाह ॥ येनचशारेणो
वबहुविदारणक्षमेण ॥ सुकविकाव्यबंधेनेवापरुषाक्षरमैत्रीभाजा ॥ महावराहेणैवमहीभुजाश्लेषरसज्ञेनुमुमुदेप्रजा-
॥ यस्मैचमाधवायललितलतांगीकरणयोग्याकृतकलिकाभिरामासज्जालकोत्सिताअनेककोषस्त्रितिरमणीया
योजनालताततिरिवरुक्मिण्यादिमहिषीजनतानकेवलंस्पृहयां बभूवुः ॥ किंतु ॥ लसस्तीनपयोधरचक्ररुचये
प्रकम्पोद्भवातुकूलायअक्रूरभानुकरवोद्भुसितायतिरस्कृतकुंजर्मेनेगजमल्लदक्षितिक्रमक्रमायतथावि
धोगोपबालाजनश्च ॥ यस्माच्चबहुलयादवसंततिर्दवसंततिर्बहुलयाचाभूत् ॥ यस्पचाद्रुतकरश्रियंस

२ दशयोवहुमेनेश्रवांसि श्रुतयो गायंति चे तो वृत्तिं स्मृतस्ततयोभिर्नर्दति ॥ यस्य चा मीकरो ज्वाभूषा गजाश्च ॥
चापापकारिणी भूलतामनो वृत्तिश्च ॥ चामरश्रीविराजिता कीर्तिः प्रजा च ॥ चातुर्धा न्विता द्विजाः शत्रवश्च ॥ चम
रुतिज्ञाः मंत्रिणः कवयश्च ॥ चारुतो वृक्षिताः स्वस्त्रीक्रीडाः परस्त्रीक्रीडाश्च ॥ चतुरंगलीलान्विताः क्वचित्काल
क्षेपारथाश्च ॥ चराधिको वृक्षितं वातानिवेदनं चेतश्च ॥ चाराधिको वृक्षितं मंडलेश्वरकदंबं चक्रं च ॥ चापक्रीडा
युधियमुनायां च ॥ चरणोत्पन्ना गंगा कीर्तिश्च ॥ चपला लसमना स्त्री कटाक्षततिः शत्रुश्रेणिश्च ॥ चेला कर्षण
तक्षराः स्त्रीणां कामिनः वर्षास्तकर्षकांश्च ॥ चकोरकानददायी मुरवचंद्रः कुचश्रवणितानां ॥ चपेटिका शत्रु
मुखे चर्या च गुणानां ॥ चेतः प्रसादरम्यः सर्वो विजयः कटाक्षश्च ॥ यस्य च स्मरविद्वेषी संहरभावः प्रतापश्च ॥
स्मरणश्लाघाः द्विजावीराश्च ॥ स्मरति मनो ज्ञा वृत्तिता जनता वि योगे भर्तृरि सो दयेण च ॥ स्मरो न्विता काराः २
पुरुषाः स्त्रियश्च ॥ स्मार्ताः आचाराः शत्रवश्च ॥ किंच स्मरचित व्यथो विकृत स्त्रीजनो न मित्रजनः ॥ स्म

यशोभाधरो भटवर्गो नरात्रुवर्गः ॥ यस्य चराष्ट्रे हरणोद्योगभ्रष्टाश्रोतारिपुवीराश्च ॥ हरागदधानचंदनलिप्त
कुचयुगीन्द्रधरपुटीचस्त्रीणां ॥ हारावर्गुणितकंटाः स्कन्दः शत्रुवश्च ॥ हेलासत्ताः कामिनः कर्षकाश्च ॥ यस्य
तुरंगखानेऽश्वाः वेश्याश्च नदंति ॥ चरान्वितमश्वचक्रचक्रं च ॥ चचारुचित्तशोभंमृगकदंबं शत्रुचंद्रं च ॥ त्वंग
दभगशोभान्वितः मित्रभुजः शत्रुभुजश्च ॥ यस्य चरविहितशोभमप्यरविहितशोभं चक्रं ॥ किंच ॥ गार्ततानिसदो
विताभिर्भुजस्यवितानि ॥ हारिविहारिविहारिचरत्तनमंडलं स्त्रीणां ॥ यस्मिन् शसति वक्तुमतीतिरिविभ्र
माः गजा इव द्विजाः समदाः द्विजा इव गजाश्च ॥ सप्रतीकस्पृहणीयाः करिण्य इव तरुण्यः सार्वभौमयोग्याः
तरुण्य इव करिण्यश्च ॥ कलमहितावाणीवकेदारश्रेणी बहुधान्यदद्याकेदारश्रेणी वनाणी ॥ अधिका मित
संगाः स्त्रियः पुरुषाश्च ॥ अधिकवचस्तिरिम्पाः भटाः शुकाश्च ॥ अधिकवलिताः शत्रुवः स्त्रीकटाक्षाश्च
॥ अधिकं परिहिताः रणे भटाः सभासुवाचः ॥ किंच ॥ सिंधुष्विवाधिकपोतप्रचारः गृहप्रागणेषु बलभीवि

३ टंकेषु॥ महारण्येष्विह अधिककोकागसविलसतं कामिषु प्रमदवनेषु च॥ शत्रुरिवाधिकमलयशोभाधरः वसंते वायु
 युवसुस्त्रीकटाक्षश्च॥ ग्रीष्मेष्ववाधिकाकोलदर्पहृतिः विषवैद्येषु मृगयासु च॥ स्त्रीजनते बाधिकंपाकामितश्रीः अ
 हितततिः कविता च॥ पिकाइवाधिकलालासाः बालकाः विहंसश्च॥ किंचाधिकपटोत्रसंज्ञाः अधिकचोरीकृतशो
 भाः अधिकोपत्तारविदग्धाः स्थियो नपुरुषाः॥ अद्भुतमेतत्॥ यदेते राजसचिगाः बहुलरचितशोभां वहेति॥ त
 थाहि॥ लक्षोपकारमंत्रविदः रत्नोपकारमंत्रविदश्च॥ लक्षणप्रकारज्ञाः रक्षणप्रकारज्ञाश्च॥ रतांगीकृतप्रणयाः
 रतांगीकृतप्रणयाश्च॥ किंच॥ बहुललामान्विताः॥ बहुलसामान्विताः॥ बहुलमण्यालिंगितवक्षसः बहुमरण्या
 लिंगितवक्षसश्च॥ बहुलाज्योपभोगक्षमाः बहुराज्योपभोगक्षमाश्च॥ बहुलचितशुभाचाराः बहुरचितशुभाचारा
 श्च॥ बहुलसाहसोचिताः बहुरसाहसोचिताश्च॥ किंच॥ सगदः कुमुदकएव॥ पुण्यजनविद्वेषिणी कौमोदकी ३
 च॥ नाभिजातः सनदेव॥ अप्रमदः सनकुमारएव॥ उग्रप्रियाः पद्मवएव॥ विषमदृष्टिः पशुपतिरेव॥ अयिच॥

मक स्तिः सरसि जेषु ॥ मागधो ह्वासः स्तुतिपाठसमये ॥ रसभंगककत्वं तरंगिणीषु ॥ कुप्रीतिर्महाबराह
स्य ॥ कुमारिकारब्धाकन्यानां ॥ कुकदाकरत्वं सरसां ॥ विषमहिततासर्पाणां ॥ दुष्कीर्तिकुल्यास्तु ॥ दुर्बिजदर्श
नंमंत्रशास्त्रे ॥ कुशासनग्राहित्वं तपस्विनां ॥ सवितृदेषः सेहिकेयस्य ॥ मातृविरोधः शुभस्य ॥ किंच ॥ कुवेण्याख्या
मत्स्थाधान्यां नवनितानां ॥ विक्रान्तसंगः ग्रहाणां नयूनां ॥ पराभवः संवत्सरेषु न सैव्यस्य ॥ विनायकत्वं गरुडे भवकृत
थागतेष्वेवमुहूर्त्तलास ॥ सभाससेनास्तुतिं विनिपुमाणि वयमात्मास्तनैवैवभूव ॥ अपि च ॥ समनः सपतितदि
जः पूषा ॥ उग्रकराभियोगभाक्कमलवर्गश्च ॥ सञ्चक्रशब्दवाच्येषु अरसंगतष्टं मायुधं सूर्ययोगहृद्गोभंकीकच
क्रमाहुः ॥ कलोद्धसितेषु कलंकीचंद्रः पक्षपातीपिकश्च ॥ किंच ॥ श्रीमत्सरस्तिः क्रीडोद्यानेषु कंठेषु च नलोकेषु
॥ अलंकारोच्चित्तत्वं स्वीतायाः पद्यानां च न जनानां ॥ सतममहीशतदः जलदकालः सर्पराजेन राजसु ॥ किंच ॥
अद्वानिशत्रुं वृंदा निपद्यकदंबं च ॥ सप्तद्यात्रिकवित्तिकुरं वणिशत्रुं जालं च ॥ अनुगतमृडानिमोगिचक्राणि स्त्रीजा

४ तंच ॥ पवित्राणि द्विजकुलानि त्रारुचं च ॥ नालीनि नाली वृंदा निगजयूथं च ॥ भावि नक्षत्राणि जनकदंबं च ॥ संस्तरहितभावं वि
 षमहितत्वं च पल्लवुरुचिं च ॥ सेन्ये सरसि रमण्यो जानत्याद्युक्ता लेषु ॥ १ ॥ किंच बुहना ॥ विधुः संपदिचापे सोसोनस्तारापत्रिभि
 र्ग ॥ तस्मादस्मिन्महीपाले राजत्वं राजते सदा ॥ २ ॥ किंच ॥ धनुर्विद्यावतां श्रेयान् ज्योतिषां यो भुमानि च ॥ यत्रासायस्य भाति स्म
 द्वितारनाथवज्रगत ॥ ३ ॥ यस्य प्रकृतयो वश्या इन्द्रियाणी वचेतसः ॥ नयेन तस्य विद्ये वशुशुभे तेन मेदिनी ॥ ४ ॥ पुरी यस्य ज
 नैः पूर्णजिना गुणगणै रिव ॥ हया यस्य जवेर्युक्ताः सपक्षा इव मारुताः ॥ ५ ॥ भूमेरु रूष्यत्वाद्दिषां निःशेषित ॥ यस्मिन्
 राजनिजानीमो ज्वा रुषिर्नैव विद्यते ॥ ६ ॥ प्रजाभूयर्थमेवास्पृष्टिश्चापकलत्रयोः ॥ संख्यो ह्यसंतो जानंति तद्विग्रहसक
 क्षणं ॥ वेणीस्रोतो निशारात्रीरतिः कामनिर्तविनि ॥ रोहितं यद्विपुस्त्रीणा मृजुशक्रशरासनं ॥ ७ ॥ किंच ॥ यश्च सतिलकत
 याचित्रकामितसैर्दर्यः ॥ सहल यद्विभूषिततया विपुलकटकरचितपुत्रागद्गोभान्वितः ॥ गौरां वरतया शुभ्रानंतश्री ४
 विराजितः ॥ किंच ॥ माधवतया वैशारथे उतः ॥ अंबिका नंदनतया वैचित्रवीर्यः ॥ निर्जरतया वैमानिकामितरूपः ॥ स

आलालकृततया वैजयंकरुतिरुचिरः ॥ समुरोधिबैमुख्यस्तुतियुक् ॥ सर्वसुहृद्विरोचितः ॥ मे-प्राधिकासक्तो
पिवैराधिकासक्तः ॥ वैकुण्ठोप्याशुगसंप्रदायज्ञः ॥ अपिच ॥ यस्पपुरीअयाधोवद्वारका ॥ यन्नहिरामानुरक्ताः ॥ उद्धवप्र
णयिनः अकूरकमीनुकूलाः ॥ समंत्रोहसिताः ॥ कयज्ञाभिरामाः ॥ लखद्वारथाः ॥ समित्रोपेताः ॥ निवासिजनाः
॥ यन्नचस्तनरुचिरोमेघएवनरुत्रीजनः ॥ मदमरुचिरः वासुदेवएवनगजसंघः ॥ कदनमंजुवर्गएवनकुंतलक
लापः ॥ किंच ॥ भवनभूषणानिकेतकदलानीवकलत्राणि ॥ अपिच ॥ कृष्णमंजुलापिनकृष्णममजुलावीणा ॥ कथंनु
सास्वर्गादितिश्चिन्ते ॥ यतः यन्नस्वर्गसदापविघटितत्वं ॥ महाकुलगिरिपक्षछेदकेप्रभुता ॥ कुमुदहितकारिण्याः करिण्याः
अनुपमाभिधानरमणीयता ॥ वसंतमाधवपुस्तमनसप्राहुः ॥ सदासुलकविस्पर्धुस्पर्धिनगुरुमाहुः ॥ सदात्राकयज्ञोभां
वहतिदेवगणः ॥ कृत्वानुभावमंगीचकाराग्निः ॥ वैवस्वतंयमदेवमाहुः वरुणस्तुनविप्रचेताः ॥ अलीकदृष्टिश्चिवः ॥ कु
बेरसुगुणकामितप्रणयः ॥ किंबहुना ॥ स्वः पुरंदरं वहतीति लोकवाद् ॥ अलमतिविस्तरेण ॥ यश्चस्करवरदः स्करचर

५ दः सकलः सकलो बली बली सततं ॥ ललितप्रमदो ललितप्रमदः सरसश्च सरसश्च ॥ १ ॥ पादे स्पृहि मालती कुवलयं
 यस्पोदरे राजते वक्षो लंकरणं तनोति कमला वासोपिको द्वालये ॥ कुंदश्रीः कुमुदोत्तसञ्च भवुनद्वारोपशत्यंसदा जीया
 रसस्कमनोभिरामचरितः श्रीकृष्णकव्यद्रुमः ॥ २ ॥ यस्पच ॥ पंचधारतिभयं करमपिसहस्रधारतिभयं करमश्वरुं हं
 ॥ अस्वेतत् ॥ सहिकदाचित् ॥ निरंतरसखा उभवत्कुंठेतरमहिम्नि वै कुंठेवनिता सूनचरमयारमया सहरममाणो
 धरणितलशोभादिदृक्षया तत्र तत्र पर्यटने काकी कस्मिश्चित्प्रदशे ॥ खड्गचक्रशरसनशिलीमुखोद्गासितं ॥ म
 त्तसारंगहरिचक्रिशोभितं ॥ अनेकभूदारुकुलसेखमानपादं ॥ महाराजमिवाशेषभूभृदुत्तं स ॥ कंचनपर्वतदद
 द्वा ॥ सएवहियरचक्षः श्रवणनिर्जरकन्यकाविहारभूमेः ॥ विश्वाधिकां कांचनश्रियं वहतः ॥ धराधरख्यातिंगतस्य
 ॥ गोरकृतेः ॥ अगराजस्यापत्यं नागराजस्यां द्वावतारः ॥ शोषाचलो नाम ॥ यश्च ॥ गिरीशोपि चंद्रस्यरूपः ॥ तुंगभ
 द्वा कतिरपि शतद्रुशोभितः ॥ अथचैनमा लोके यतस्तस्यचेतसि चिंतासमंजनि ॥ किमयं विध्याभवेत् ॥ नहि नहि

हि सहिकरीरजाततिरस्कृतमयिमायंपुनः स्वपादैकदेवाश्रयवर्द्धितकरीरजातः ॥ नापिमेरुः सचकराक्रीर्त्तं ॥ नापि
महेन्द्राद्रिः स ह्येकरामाश्रयः ॥ अथवासोयमेवभवेत् ॥ शेषमारुतविवादेनभूतलप्राप्तः ॥ दिग्भोगिकुलप्रणयि
नः ॥ कलधोतरूपस्य ॥ रत्नसानोरपत्यं सर्पराजस्यांशुवत्पारः ॥ भगवान्भुजंगाद्रिः ॥ भवतुयोवाकोवाऽवगाद्य
तावत्प्रश्यामीति ॥ ततश्चतयाकृत्यासानुगोप्येकाकीकृपाहोरुनितंबुमध्यदेशोल्लसन्नाभिर्गोभां ॥ सुकलितकूर्प
नेत्रां ॥ शिखंडिमनोस्रदंताचलीविराजितां ॥ कुंतलसत्केतकसर्मां ॥ पुत्रागस्पृहणीयापर्वतैकदेशस्तुली ॥ तत्रकांच
नवनदेवतांचापश्यत् ॥ अथतयाचनदेवतयादेवायमद्भुतनिदानंपर्वतैर्द्रुः ॥ यतोस्पमनोजवसत्वं ॥ तथाहि ॥ अत्रेदंनं
दनंचनं ॥ यत्रसमंदारासंदमनुभवतिजनः ॥ प्राप्नोतिचसंतानसुखं ॥ महाकल्पलतांगीकरणबुद्धस्पृहश्च ॥ तसद्धिपारि
जातंचहरिचंदनंपश्य ॥ किंच ॥ सदाखंडलसद्धिचारश्चलसतिसदामरालीप्तचारश्चराजते ॥ ललिताप्सरसांगणश्च
शोभते ॥ अपिचकदाचिद्भुतुरागरंजितांबरः ॥ नरकरीदभसिनभूषितः ॥ परिगतमुनिगणः ॥ निकरशोभमानक

रीरः ॥ निरुद्धाशयकाशः ॥ अनुकरोति संन्यासिनः ॥ क्वचिस्स नारदः ॥ पर्वतत्वं सफलं यति ॥ क्वचित्कोत्रिकमदना कसोमशि
द रिबवरुणयासतया स्वर्गद्रवोपलक्ष्यते ॥ किंचिद्दिहस्पदेवैतः पश्य ॥ अत्र हरिपतिर्गजं विदारयति ॥ शरभः केसरिणं बाधते ॥ क
स्तस्त्रासितलक्ष्मणः ॥ रामानुलंभक्षयति ॥ नीलोगवयश्चोन्मूलितरंभः पनसमधिभुंक्तुमिच्छति ॥ अनंतशारवो लसितागमश्री
न्यं कुब्रजाराधितपाददेशः ॥ नानादिजात्वापमनोहरोयमार्यायलीलां विवृणोति शैलः ॥ १ ॥ इंद्राणीरुचिरताराश्रीमिरा
मो ज्ञाते रावतवरकुंभरम्यलक्ष्मीः ॥ सोयं निर्जरवनिता विहारभूमिः शैलेशः प्रथयति पाकशासनत्वं ॥ २ ॥ किंच ॥ कृहि
तमिलिं हाबहलमरंदापरिमलपुंजा कलितकरंजा ॥ इह नृपमस्त्रीव्रततिमतस्त्रीनिषिद्धितपत्राकुक्कुमविचित्रा ॥ ३ ॥ साश्च
र्यमिति उत्तरतो देहिदृष्टिं ॥ मधरावत्यां कृष्णेनेववत्यां कृष्णवर्त्मना क्रीडितं भवेत् ॥ यतो यं पर्वतैकदेशः ॥ हीनवकः नष्टहं
सः ॥ मृदितशृगालः ॥ उत्सन्नवाणो दग्धभूमिजः ॥ त्रासितगजमत्स्यः ॥ दलन्मलिकाजालनिर्यलनिर्यन्मरंदद्रवासारम
ताहिगीतं ॥ समाकर्णयद्भिः कुंरं गेर्हि पारिविलो क्वापिनो भूद्गुजं प्रयातं ॥ १ ॥ इतः पुरस्ताद्गारसमरइव धनं जयोत्वा सो दृ

श्यते ॥ तथा हि ॥ विपक्षी भूयश्चाकुनिर्नश्यति ॥ द्रोणो विमृदितपक्षः ॥ भीष्मो यमुक्कोपिग्रस्तः ॥ अत्रान्नपलायितं ज्ञानेन ॥ कर्णो
पिदग्धः ॥ एकाकिना धार्तराष्ट्रेणोस्रतितं ॥ अत्रान्नशरासनानां भंगः ॥ शिखी मुख्याश्च तलक्षाः संचरन्ति ॥ सर्व एते भूयुतं खेदयं
ति ॥ क्रीडतीरां नीलतमालां वनलक्ष्मीं चाकाशमाद्येसानुनिजातां गजवृंदैः ॥ दृष्ट्वा क्रांतां विस्तृतपक्षो घनबुध्या नृयति पक्षीम
त्तमयूराभिधुएषः ॥ १ ॥ किं बहुना फाल्गुनिलको ह्यासीरं भारम्यश्चरूपवत् ॥ नेत्रवत्कमलानंदी कान्तानां पद्मगात्रकः ॥ २ ॥ क्व
चिच्चतालाधिकसंदरश्रीः क्वचिच्चकुंभोन्नतचारुलक्ष्मीः ॥ क्वचिच्चपीनोच्चकरीरसंपलेषान्च लोयंकुचवन्मृगाक्ष्याः ॥ ३ ॥
इति सादरमुपदिश्यमानानि वस्तुस्य वैक्षमाणः ॥ क्वचित्प्रदेशे ॥ अगस्त्यभयाद्विलीनमिव सागर ॥ सिंधुनिर्माणमभ्यस्यतो वि
श्वस्त्रपुरुश्चाबलीवहरिणा कल्पितं ॥ अभिनवसमुद्रनिर्माणसमय इव विधेः पुराणानेकपारावारप्रक्षेपखानं विश्वकर्मा विनि
र्मितकजनद्गदयनिर्मलानेकस्पर्शिकसोपानावलीप्रतिविंबितस्करमिलमरंठधाराकलितललितविसृक्तकमसौरभ्युभयन्म
धुरमधकरनिकरमंजुगंजितसमाकर्णनविवशांतरंगकुरंगशावकमारणे खानिपतद्विफलीभवदुडुडीनसहस्रमंदाक्ष

७
मद्वितमलशार्दूलं ॥ जलाद्रिविशदवसनांतरितप्रस्फुटोपलक्ष्यमाणपीनोच्चकुचकलशसंजाततमत्तमातंगकुभकगलभ्रम
जनितविदारणस्यहागतकंठीरवकिशोरकभयार्द्रमज्जद्वनदेवतानिकरंदेवार्चनकुसुमापचयासक्तवाल्यावधिवृद्धब्रह्म
चर्यव्रतदूरीकृतमदनतंत्राभ्यासमुनिकुमारकनखांकुरक्षतजनितसीकारानुमीयमानजलविहारपरवशाजलमा
नुषीजनवदनपद्मभेदं ॥ तरनिकेरावटखलीनिलीनजृंभमाणपुभावलीलाविवशाविद्योर्धरवररमणीमणी
मसृणमणितश्रवणजनितकपोतपोतकंठारावभ्रमभ्राम्यखेगेयशतसंकुलं ॥ वराहवनितादत्तगाढांक
पालीदोहदप्रकुलबालकुरवकुवनीपरिगततटेकदेशं ॥ कामिनमिवोक्कलिकासहस्र ॥ अर्जनमिवसिंध
राजपरिपंथिनं ॥ ललनाहरत्तमिवलसदूर्मिकाचक्रं ॥ उच्चैःश्रवसमिवशुभावर्तद्वयं ॥ साकेतदेशमिवोर्मिला
स्पदर्शनमुदितलक्षणं ॥ राजाभिषेककालमिवपुंउरीकषायाविषण्णकलहंसं ॥ कालियनागमिवकृष्णवेणी
समं ॥ कलशापारावारमिवजलेकदेशकरवक्तचक्रिणं ॥ जनितपद्मच ॥ दृष्टमातंगकुलविहारमपिशुद्धं

सर्वं कजातमपि निष्पन्नं कजात ॥ जजाद्यमपिनवरसोऽस्त्वसितं ॥ स्वाभिषुष्करिणीति विश्वविख्यातं ॥ कसपिका
सारमपश्यत् ॥ अथ तदवलोकनादिगतपरिभ्रमणायासः ॥ क्षणविश्रम्भहंस इव केवलं क्षीरमयमाहार
मुपकल्प्यमाध्व इव सद्वातागममभिर्नन्दन् ॥ ततीरेव नक्षत्रगणस्येव सबद्धमूलस्य ॥ शिवचंद्रस्येव सदा
बालस्य ॥ भागवतस्येव विलसदनेकस्कंधस्य ॥ सृजनस्येव सफलजन्मनः ॥ गरुडस्येव सपुर्णस्य ॥ चिंचा
तरोरधः प्रदेशे ॥ पातालगतागतमार्गमिव सुसंधरानामिमिव किमपि चल्मीकमलोकयद्दृष्टं यच्च इदं य
स्माकमावासंखली भवेत् ॥ यतो निकट एवेयं पुष्करिणी घनरसमयी च नितेव सरवयति सफलितस्या पाच
अयं वक्षोपिकुटुंबी वसार्थकितकतरुतस्तोषयति द्विजाश्रयश्च ॥ इयं कल्याणी गगनगंगानिवसत्यविहूरे
सखीवानुकूलितकमला ॥ धराभियोग इद्याच ॥ एते पक्षिणोपि कृषिगणा इव पुराणा गमप्रणयिनः स्वेदम
पन्नयति सकलकलाश्च ॥ एष भगवान् क्रोडरूपी हरिरत्रैव निवसति ॥ नूनमयं कलितधराधररुचिरे नाम

हीक्षणमपिनविमुच्यति ॥ इत्येवमात्रोच्ययासमकरोत् ॥ ततश्च गतेषु केषुचिद्विचसेषु ॥ कदाचिद्दूमलूरवि
धरात्रिर्गत्य क्वचिद्दुनो द्वे त्रेयास्यन् ॥ ओउ जाति तया नारायणावतारतया च ॥ भूदारं ॥ जंगममिव रजताद्रि
मूर्तिमंतमिव रोद्रसं ॥ जनकमिव द्रोषाचलस्य ॥ घोरघृष्यं कुरदृक सपलेन कदारवेण हसंतमिव पुष्कर
वर्तं ॥ स्मरंतमिवाद्यापि हिरण्याक्षयुद्धसंभस्य भगवतं कुहनावराहमद्राक्षीत् ॥ तदनु अनिमिषलोचनलो
भनीयश्रीः ॥ लसत्कोजाकृतिः ॥ गौरपयोधरराजमानदिअकांतिः ॥ अचला नंदहेतुः ॥ अयं जगत्स्वपुर्नासा
विवरालुब्धजन्मा ॥ स्तब्धरोमा ॥ इयं देवी धरा च ॥ भवतु ॥ दिष्ट्यादृष्ट्यमार्गमगमदेतन्निधुनंतदेतल्लणाम
विषयीकरोमि ॥ इयं सरलतामद्रुणानां ॥ सेयमम्लानतापुष्पाणां ॥ अविकृतिः क्षीरस्य ॥ मणेरकाटिप्यं ॥ नि
धुवनस्यानवसानं ॥ लक्ष्याः अचांचल्यं ॥ विदुषाममासर्षं ॥ तपसोनिष्कासता ॥ मेऽत्राः निर्वाजिता ॥ स्त्रीणां यो
ग्यसमागमः ॥ सुकवेः श्लेषका अरचनावेदग्धं ॥ सकलजनश्चावनीया भवतीति निश्चित्य ॥ यावत्तथा कर्तुमि

उत्तितावद्दराह देवोपि दूरान्निरीक्ष्य ॥ हं होपुरतएव श्रीनिवास इव लक्ष्मणे ॥ अयेऽ धररस विनिर्जितनवसुधे
वसुधेत्यमपि विचारय ॥ तव कुचाभोगेनेव चक्ररुद्येन करेण ॥ चंद्राचलसौंदर्यहरेण मुखेन ॥ सरलतामनोज्ञेन
चरितेन ॥ मदाश्रितेन लोचनयुगलेन सर्वभूभर्तृपहारकेण प्रतापेन ॥ राजमानो राजमान हरिचदनेव दनेता वा
यंश्रियो न वेति स्वभुजाचालने ॥ कचधि कृतगोत्रया गोत्रया सहस्रं पन्नपन् ॥ कुंक्षपंकजनयनः ॥ द्रुतमागत्यप
दयोर्नमंतंस्वेन समंतं ॥ वसुधैव कुटुम्बकमिति ॥ कायं पन्नगादिः ॥ कागमनक्रमः ॥ कदर्शन ॥ अयं परिपाकः प्रा
चीनपुण्यस्य ॥ इदं फलतपसोः ॥ इयं सूचना भाविकल्याणप्राप्तः ॥ सर्वथानमोक्तते भवैगते ॥ अतर्कितघट
नापठवे ॥ भागधेयायेति व्यवहरन् ॥ हरन्निवमानसं ॥ ध्यानसंगत इव किंचिच्छित्त्वा ॥ चीरलक्ष्मीनसंक्षतायि २७
तहिरण्याक्षगदाघातकिणोके वसुधैव कुटुम्बकमिति कठिनतरकुचयुगलसंघर्षमस्मृणिते भुजांतरे क्षणं कृत्वा वसुधैव
तादृशमहावीरकदंबुकालरात्रिकल्यात् ॥ भारतसमराद्वस्त्राया इंदिरा देव्याः सौभाग्या देवो वरितं जनानामि ॥

भवतु तावत्कथयेत्कच्चिकुशलीयादवेषु कौरवेषु चत्तराजस्य मार्गप्रवृत्तेषु ॥ अधककुलत्रिरवान्णिरुग्रसेनः ध
तराष्ट्रश्च ॥ देवकीनाशस्य हास्यनं कंसो युधिष्ठिरश्च ॥ स्ववलांगजप्रणयी अनिरुद्धः कर्णश्च ॥ तोषितसांबः प्रहृष्टः
गंडीबंधन्याच ॥ उल्लसदतिरुद्धकामः वलभद्रः दुर्योधनश्च ॥ श्रवणतोषितकर्ण उद्धवः शकुनिश्च ॥ सदानपगत
दसस्त्रीतिः कृतवर्माभीमसेनश्च ॥ अद्यमेभूर्येगुणैराहश्रीः श्रीनिवाससद्यदीक्षणात् ॥ बहुना किं त्वदाश्वेषैर्धन्याक्री
उत्सृष्टिश्चमे ॥ १ ॥ इति बहूलक्ष्यः ॥ कभवानित्यादिपूर्वोक्तमेव स्तव्यतारैश्चालितमौलिनासाग्रुखापितांगुलीकं
ने आषेऽयन्तेनापि क्वचिन्मो नमुद्रया कचिर्दंतर्थापि शूनशुष्कहासेन कच्चिकं वरवेणापिन रक्तवधवर्जस्ववृत्त
व्याख्यापयित्रालक्ष्मीनेत्रासहकस्मिंश्चित्प्रदेशे क्षणमोसांचक्रे ॥ अथ श्रीनिवासोपि प्रेमाद्रिया विनयबहुलया
तद्वाचामि नंदितः भगवन्नायादंष्ट्रिन् ॥ सरसाविशदाक्रोडी कृतसारगुणा तनुश्च वाणी च ॥ नानार्थाय प्रभवतिक
स्य नदृष्टाकृतावाते ॥ १ ॥ किंच ॥ देवात्रकंचिका लं वस्तमि छा मि ॥ तत्भवतो भूमिकामये इत्य कथयत् ॥ तद्ब्रुत्वा

किमयं प्रभोः वराहदेवस्वमहिषीं विश्वभरादेवीं स्वीकर्तुं शिष्यतीति ॥ किं निष्कोपशोणिते क्षणे पोत्रिकदंबे विलज्ज
मानायां धरादेव्यां वराहदेवेषु दर्शदं दिवी वदनंदरदशितमंदहासे ॥ श्रीनिवासमन्मनीषितमप्येतन्नकेवलमेका
मेव धात्री किं त्विमां वकुलमालाभिधांधात्रीं च स्वीकुरु कुरु कुरु लप्रणयिन् आदौ भक्तैर्मर्द्दिनादिमानः कार्यः ॥ वत्सैतदपि
जानामि नावयोरंतरमिति ॥ तथापि कालः कलिरागतः ॥ त्वमपि स्तोके जलेन मज्जसि ॥ तदपि ज्ञातपूर्वमेव ॥ यत्मा
स्येकमनेचाप्यवतारे स्वस्वच्छानं प्राप्त्वा क्रांतवानसि सकलमपि भुवनखलं ॥ नो ह्यघं मर्मपरेषां ॥ अथवा किं नः का
यं जरटानां ॥ तथापि मर्यादाकापि चरमिति च दति ॥ यद्दज्ञापयं स्यायं वरणा इति दशितिविनये चास्तु देवे अतिक्रामति घ
टिका ह्येवियन्मध्यमारूढेतमः कुलाचिन्नभानौ चिन्नभानौ ॥ जाता कस्मिन्कमेघरावृष्टिभिः संभवितः केकिभिर्नि
धतिभ्रमगाढलग्नवदितैरानंदितः किन्नरेः ॥ श्रीमत्स्यन्नगशैलराजवसतेः क्रोडस्य लक्ष्मीपतेर्नादब्रह्मस्य यो लला
सवितरं मध्याह्ने भेरीरवः ॥ १ ॥ ततश्च यथाच्छानं सबकुलमालाधरां स्वीकृत्य प्रापतुः ॥ अथ विश्वभरया पृष्टत ह

तां तो वराहः कथयामास ॥ शृणु देविसरसेरसे सावधानं ॥ स्पर्शनानन्दभाक् ॥ अञ्जलराजसंपद्मः ॥ भूभृत्करप्रसारमहि
 तः ॥ अखंडचक्रश्रियंदधानः ॥ तव कुचाभोग्द्वयवसञ्चोलमंडलं ॥ चो लो नाम महीपतिः ॥ यस्मिन्विलसति लोचनं
 लोभनीयरम्पाकृतौ ॥ सन्मालापरिगते स्रवते ॥ अत्युन्नतधर्मशालिनि ॥ तव कुचमंडलद्वयराजनि ॥ अहमिवा निमिषश्रि
 यंदधानः ॥ सात्त्विकभारमापन्नः ॥ सकामः सकलोपिलोकः ॥ एवं स्थिते ॥ कदाचित् ॥ कापिलसशृंगारोचिताकारा ॥ सु
 रभिसुमनोहारिणी ॥ गोपालबालिका ॥ स्वसमानां कामपि गामानीय विक्रीतवती ॥ सराजातां रोहिणीसत्यपिमहिषी
 वर्गेषु शार्थमचीकृषत् ॥ सा च गौश्रिरंतनेन गोपेनया ल्यमाना प्यरुन्नतं भूभृच्चक्रति कुमारं शोषाचलमाश्रित्य पां
 स्कुले वाक्षीराभवनमायाति स्म ॥ अत्यदा तु ॥ राजदंडभीत्या च ल्मीके क्षरक्षीरामाराद्धिलोक्यतां धेनुं ॥ परशुनाजामद्
 ग्रद्वक्षत्रियततिमखंडयत्सगोपालः ॥ सापि कुहनाधेनुयोगिराजिरिव कालजवंतं कुठारप्रहारं यावद्विफलयति ॥ १०
 तावदेव कल्याणिकं कथयामि ॥ वत्सवास्तु देवस्योदुंबरक्षीरार्ककापिसिगवेषणदशा संवृता ॥ तदप्याकर्णय ॥ यस्य

रस्ताद्वत्तमिति मततश्चतवगेयमिवता लप्रमाणो ज्वलंरक्तं पश्यतो गोपस्पसा वृक्षा जाता ॥ यामुचुकुं दस्या पभंग कारिणो
यवनस्य ॥ अथ वासरससाहिर्यनिंदकस्पदुष्कवेः ॥ अथ द्वावृत्तांतश्रोत्रआगत्या लोचयामास ॥ अही कोयमद्भुतद
र्शनः ॥ स्कप्रतीकोपिस्वार्चभोम इवदृश्यते ॥ कस्योपिपुत्रागद्वराजते ॥ स्कग्रीवोपिबलाहकस्यानुकरोति ॥ नीलोपि
नलस्कदरः ॥ तिष्ठत्येतत्कोयमिति जानामि ॥ किमयंप्रतापनिधिः सप्तार्चिः ॥ नक्षत्रयमकृशांनुभावंधने ॥ स्निग्धखा
यः सप्तशोभवेत् ॥ अहहनिशो लसदंवरपरिष्कृतोर्य ॥ भवतुयोगकोवाकथमीदृस्येतादृशावृक्षा किमिति संभा १
षयामि ॥ यदि तमेव पृच्छामि ॥ नायंप्रज्ञायतांपंथाः ॥ अथ वा अनालोकितकेनयथागतं गच्छामि ॥ तदितरा कानि
स्त्रिशता ॥ अथ वामदीपगोक्षीरमन्यायेनपि बतस्तंबोचितमेव जातमिति भणामि ॥ तद्दीपिषिशाचस्पगृहानयन
प्रकारः ॥ इत्येवं विविधप्रकारमा लोच्य कथंकथमपिमधुराधिपोयमिति ज्ञात्वा निश्चिंत्य प्राप्तकालं प्रतिक्रियेयमि
ति ॥ यावदंडं उन्नयंतु मिच्छति तावदेव तं दृष्ट्वा देवोपि प्रकोपस्फुरदधरविनिर्गच्छदुक्षाक्षराणि श्रावयान्चकार ॥

रेरे चालेंद्रसाधरेसाधुत्तुष्टितं भवताना यंत वापराधः पापीयान् श्रीमदस्त्वामुतरः उच्यते ॥ प्रायस्त्वद्विधः बहवो महताम
 वज्ञानास्त्वानुरूपं फलमापुः ॥ तथा हि ॥ निमिद न यो विदेह भावः ॥ चित्रकेतोर्नहुषस्वचः हित्वं ॥ जयनलकूबरादेः पत्वा
 शित्वं ॥ त्रिंशं कोरिद्रकृत्स्नस्वचमातंगता ॥ अतस्त्वमप्येवं भवेति ॥ तत्रुत्वासभूत्तद्वाग्ज्येण ताडितो निःसंज्ञानि पपात ॥
 देवि वलन्तु लीकृतानंते जनते ॥ चित्रमेतत् ॥ कुठाराहतिरेकस्य गोपस्या न्यस्वपंचता ॥ पश्य पश्य वरा रोहे तदन्वस्वपि
 शाचता ॥ १॥ चक्रिणा श्रीधरेणा यं कल्मीकस्त्वनवासिना ॥ ते नचो लो नरे द्रोपि क्षणादुद्देजितः प्रिये ॥ २॥ अथ तस्मिन्मो
 हमापन्ने भर्ता जीवदानेनापि सकार्य इति जलसेकादिना कृत तत्प्रयो धप्रयत्ने कस्मिंश्चिन्मंत्रिणि देवप्रकृत्या कथा धुतन
 योयं नृसिंहेन त्वया दंडय इति चित्रसमुद्रो दरभज्जनं चेतसः ॥ दाहशक्तिश्चंद्रिकायामपि दृष्टा भवेत् ॥ कठिनमपि हृष्यं
 गवीनामिति सचेत्सांचलप्रसारं प्रणमति श्रीनिवासेपिमं दीभवत्कोपावेशे ॥ सकक्षास्फालनं नृत्त्यतिगगनतत्त्वावलंबि
 निकलहृदनिनिर्दिष्टे मुनींद्रे ॥ अयमस्माभिनवपिशाचस्य चो लदेवस्व वा सार्थं कूटमिति प्राक्स्थिता क्रंदद्रुतकुटुंब

कंजीर्णशात्मली तरेनिवसियतिचेतालभ्यगणे ॥ राजाचो लोपिकथमप्युद्दुः सांजलिबंधं वाच भुवाच ॥ अंवाविमुखोभीष्म
श्चिरजीवप्रमदकः प्रजारहितः पात्रं नासीत्किंते करुणायाः किंतथाविधोनाहं ॥१॥ अथवाकिंप्रार्थनया ॥ महतांशापेनजग
त्यस्मिन्कोवानृषः इंद्रकमनस्पुत्रागत्वं ॥ नलकूबरस्पर्जन्यं ॥ नहुषस्पचक्रित्वाभवममापिदेवस्पज्ञापः कामपुत्रतिंनये
दिति ॥ ततश्चश्रीनिवासोपिश्लेषकावबंधइवक्षणं कठिनस्वभावः ॥ द्राक्षामकरंमधराधिपो वाचमुच्चारयांचकार ॥ भोभो
महाराजनोलेद्र ॥ रोषाधीनचेतसावृथाज्ञप्तोसि ॥ धिग्धिक्क्रोधाधीनचेतसंनरं ॥ पश्यपश्यकश्चनक्रोधनः पुरंस्कृतक्षय
एवभवति ॥ अस्वतस्किंचित्कालसफलितमद्वचमनोभव ॥ अचिरादेवैतस्मान्मोक्षोमोक्षश्चभविष्यति ॥ ततः परंयद्वृतं
द्रवतीजानात्येवेत्यभिधायसोचितकार्यायतद्वत्तहस्ताबलंबः अत्रिरिदोदतिष्ठत् ॥ इतश्चश्रीनिवासोपिचनादागत्यस
हबकुलमालया ॥ अहोनिष्कारणामेत्री ॥ निर्व्याजाप्रीतिः ॥ लोकोत्तरंसोजयं ॥ निरपेक्षउपकारक्रमइत्यादिवराहग
तालापभूथिष्ठं व्यवहरन्नेवललितकमलशोभेपर्वतेद्रस्यपादेगमयतिकृतसक्तिर्वत्सराणांशतानि ॥ नरमृगपतिसुरे

३२ स्तादृशेर्वेकदेशः कथिरिविगता न्य व्यापृतिः श्रीनिवासः ॥१॥ इति श्रीमच्छ्रीनिवासविलासेवेकदेशकृतो प्रथमुच्छ्वासः
 ॥१॥ ॥ अथ कदाचित्कचित्कृतमालालोकनजातानंदः ॥ क्वचित्कृत्वा नेलसस्त्रकलकुचतरुण्याहितदृष्टिः ॥ क्वचिन्
 मातुलजातासूयः ॥ क्वचित्कृता लसस्त्रीतिः ॥ क्वचिन्मानितनापसगणः ॥ भवनइववनेपिविहरन् ॥ श्रीश्रीनिवासः ॥ कस्मिं
 श्चिल्लदेशेअनिधवलशरीरकांति ॥ अनिलवेगविप्रकीर्णकपिद्राजटाकलापं ॥ किंजल्कपुंजोद्रासितमिवसितांभोजवनकां
 तिसमूहं ॥ कृष्णाजिनाचगुंठितकलेवरं ॥ प्रलंबवधमुदितमुरांतकालिंगितमिवरेचतीजानिं ॥ रुतहरेचंदनांगरागं ॥ गंगाज
 लस्त्रपितमिवत्रिविशिरःशेखरचंद्रकिशोरं ॥ सुतारोद्रासमानयादृष्ट्याकात्याच ॥ महत्याचीण्यातपस्ययाच ॥ राजमानं ॥
 किंचवसंतमिवस्करभिग्रीष्ममिवमहातपःकृतिभास्करं ॥ वर्षावासरमिवनभस्यागमनंकलयंतं ॥ शरत्समयमिवानुभूत
 विक्रप्रसादं ॥ हेमंतमिवसदाहिमसदाहिमहितं ॥ शशिरमिवपुरस्फुटमाधवं ॥ इत्यनुभूतसर्वतुल्यकालोचितचरित्रमप्यज्ञातक
 तुकालोचितचरित्रं ॥ पांडुमप्यर्जनं ॥ असभूस्पृहणीयमपिनिष्कार्मं ॥ पर्वतकक्तमप्यनाश्रितभूभृतं ॥ क्षमावासमप्यंबर

चरं अपापमपिनारदाभिधानं ॥ कंचनतपोनिधिनयनातिथीचकार ॥ अचिंतयच्च ॥ नरागमानसेधनेपक्षपातीचनभवत् ॥
हंसोयंकश्चिदपरोघनसाररुचिर्यतः ॥ ३ ॥ ततः किंचिद्ब्रह्मस्य ॥ यथाविधिसंपूज्यप्राह ॥ स्वयंभुव ॥ कलहोस्पतिनाटकसूत्रधार
॥ कुतोभवानिति ॥ सोष्यवदत् ॥ दक्षिणपाणिमुत्रमप्य ॥ सूर्यालोकेनिष्प्रभोर्यंचद्रोकेमिंदनंदनः ॥ जिह्वाकरालीवहनिवृद्धिः
केनोपमीयसे ॥ २ ॥ अस्वेतद्रवदृशिताकाक्षयावेकुंठलोकमगमं ॥ यत्रच ॥ शोभमानमुक्तावलयः ॥ राजमानातनुभाः ॥ सर
ससरसः ॥ असदृशः भूभागाः च्चिताजनश्च ॥ यत्रच ॥ कुमुदउत्तरद्वारपालः ॥ सद्भिषः पर्यंकरूपद्रोषः ॥ कलिनमहापद्मे
वगणः नजनाः ॥ गत्वाच ॥ अहोदेवाद्योग्ययोरेवसकललोकोत्तरयोः स्पृहणीयजयविजययोः ॥ भासमानबलप्रबलयोः
॥ विदुरप्राप्ययोः ॥ वैकुंठभिधानयोस्तवसुधो कस्पचेतिद्वयोः संयोगः संवृत्तइतिसानंदस्तत्राश्रणयंभवाभूलोकंगतवा
नितिततश्चाहमन्विष्येतस्ततः आनंदकाननंगतोस्मि ॥ यत्रच ॥ सदापाविदुरापासाचद्रांभाचीनलक्षणा ॥ प्रोटाऽप्यारख्यात
मौग्ध्यासाचित्रचर्यातरिणी ॥ ३ ॥ अपिच ॥ करेऽहिचक्रं कलयच्छिखारिं गितकंधरः ॥ विनायकप्रियः शंभुर्माधवश्चवि

१३

राजते ॥५॥ तत्राप्यदृष्ट्वा ॥ मिलितो भयवाहिनी भरसंमर्दनर्तनलसक्तबंधे प्रयागे कुरुक्षेत्रे च ॥ हरिप्रदां किते गयाक्षेत्रे
हिमवत्स्वरकदंबे च ॥ विफलितप्रयासः ॥ किंचिद्विजातिस्फुलभादक्षिणाद्रां लक्ष्मीकृत्य प्रवरोपशोभिताम
शिविप्रवरोपशोभितां गोदां प्राप्य ॥ नमामिमानदां गोदां नयनायनतांगतां ॥ नमोऽमरुततांगीतां नवपावनभा
शुभां ॥ १॥ इति पद्मबंधेन स्तुत्या च ॥ ततः केनचिद्विद्युसेन गमनकर्मरुतपांडुरंगक्षेत्रस्तत्र भवद्विद्यामूर्त्ति ॥ नतव
सलराजीवने त्रमामवयादव ॥ नवजीवनदा राववरादानवजीवन ॥ १॥ इति पद्मबंधेन स्तुत्या ॥ अथासन्नप्रसव
धेनुमिवो भयतो मरुवी कृष्णवेणीमुदुपेना त्रिवितीत्यां कृष्णपितृर्णाते नैवक्रमेण ॥ अनेकसरभिमहिष्यादिकं
षितान् ग्रामान् कृष्णानि योद्धी १५ ॥ उदुपवंशावलंबकदात्रा हीतारितान् नदीवर्गान् पांडुवा निवावगाद्य ॥ सक
रापुरमिव अंधककुब्जादिशरणं ॥ धर्मशाला कदंबमभिनेद्य ॥ करवीरपुरंगतवानस्मि ॥ सांबलुं मदनस्यत्रां क
रिपोः क्षीराधि कन्या गृहप्राज्ञरस्य कमलस्य तामरसविरव्यातिगतस्यां जसा ॥ भो वैकुण्ठसभा र्थता विभवतो

३३

जाताययासांबुजद्वंद्वश्रीप्रतिमहृचारुनयनाश्रीर्यत्रगोत्रस्तनी॥१॥तस्माच्चनिर्गह्यानेकपारिजातोद्भासितानि
गिरिकूटान्यतिक्रम्य॥उद्यानानिचपश्यन्अनेककासारसंपदःधर्मशाखाःअभिनंद्यकिरातगृहांश्रासेवमानः॥
॥अनेकप्रपापालिपरिगताःपानीयशाखाःसंपूज्यदुर्जनततीश्वमनसाभिन्दन्॥अव्याजरमणीयाःपत्नीरुषह
सन्वनिताश्वपरिहरन्॥रामसेतुमगमं॥तत्रच॥ऋक्षाधिराजोद्भवयाकालिंघानीलयासह॥क्रीडन्संधर्मयाद
ष्टोद्वारकायांभवानिव॥१॥तरंगहस्तेर्मकरीःकराघगामुखेर्षयंतप्रसमीक्ष्यवारिधि॥कावानदीसोत्कलिकानया
सयद्वभुवनारीजनतापितीरगा॥२॥अथच॥सीताचक्षुर्भद्रानंददमर्भिर्निरीक्ष्यसेतुंच॥तद्विरहहृदमपिमेकस्मिन्
तमिवासीत्तद्दनुखलुचेतः॥३॥तत्रतु कस्यचित्पांथस्त्वचसाज्ञातंभवानपन्नगाचलेनिवसतीति॥ततश्च॥जा
तामंदःइत्तएवाभिगच्छन्मध्येमार्गकामपीत्यर्धोक्तेएवकिंचिद्वारैचितश्रुत्कगुलं॥इषत्तरलितमस्तर्कं॥सामिदृष्ट्या
ग्ररसनं॥सपर्वतमुखावलोकनसंजातस्मितं॥प्रमादमुद्रामभिनीय॥देवविषयविरसाप्यस्माच्चैतद्वृत्तिर्भवत्ये

मा कुली भवति ॥ अस्ते तस्मिन् कृतमनुसरा मि ॥ देवस्वचरणयुगुलमशयं यदर्थेयं प्रयास इति ॥ एवमाभाष्या लंघि
 तमो नेतस्मिन्नुत्थादित कौतुके नारदे ॥ द्रवोपि देवर्षे कामपीत्यर्द्धे कस्य संवृत्तिरियं भृंगी संगीत भर्गविवशा कुरंगी ह
 दयस्पलुब्धक बाणवेधः ॥ किंच ॥ भवद्विदितार्थस्वसमानिवेदनसाधनिकस्वपात्रादानप्रक्रिया ॥ क्वगताते भेषी ह
 रण कालीना निर्व्याज कृपा भणमुनिकुलोत्तंस ॥ अनारंभो मनुष्याणां प्रथमं बुद्धि लक्षणं ॥ आरथ्यस्त्वं तगासि त्वं द्विती
 यं बुद्धि लक्षणमिति ॥ तश्रुतं भवता ॥ कुरु कोमलमनः ॥ मा भवतु द्विरीष कुसुममपिकठिनमिति विविधा तु नय-
 को विदः ॥ कथं कथमपि ॥ तद्वृत्तांतशेषकथनोत्करवंचके ॥ सोपि सफलप्रायो मे मनोरथरसा लडुम इति निश्चिंया
 ह ॥ देवश्रुत्वा वधानमनाः चारुण्या श्रेता विलास इवानंतमार्गं बलं विमद्वेह डविको मुदीभ्रमागत भ्रमदूलच
 कोरनिकरपक्षसमीरत रिलित वीणा गुण कणन समा कर्णने काग्रमनसि मय्या गदति ॥ किंचिन्निकट एव संजाते १५
 स्मिन् सर्वतेषु सर्वतः सर्वतः संचारितचक्षुरिक्षरसासारमधरां मधराधिषवाचमवोचत् ॥ आर्यैतः पश्यतु भवा

नृगमदत्रलसञ्चक्रः राजजललयः ॥ आसौ लवनमालः दिव्यसारसनालीलसकमलोद्भासितः ॥ गरुत्मस्यसिसे
वितः ॥ सदाशोषभोगिप्रियः ॥ इंदीवरश्यामलकान्तिः ॥ अयमयमग्रतएवेत्यर्द्धेकएवजंभारंमेणाकुलीकृतोर्यतद
न्वहमपिचैदेवंभगवांशुद्धीनिवासएवभवेदित्यालो-ओक्ताद्यनयनेककसाध्यातारचंद्रजयजीवेत्याशिषाभिर्नद्यगृह
णपारितोषिकंप्रियमावेदयसीतिकटिकलितं ॥ गोदावरीस्नानसमयततीरविस्मृतपटीभवत्कुहमसाराजिनबंधन
पटसूत्रंतद्गत्याकेवलमाकाशएवसमर्प्यविस्मृतदेहभावस्त्वमिवराधाकुचकलत्रादर्शनेनावस्थितः ततः तेना
पिकथमयमकस्माद्भूताविष्टइवचेष्टतइतिशंकितमनसाकिंचिदपस्त्यविस्मयोर्ज्जंभमाणतारंवीक्ष्यमाणः यावत्पु
रतः पश्यामितावत्कमपिकासारमपश्यं ॥ नभवहं ॥ सचनाम्नापयसरइति ॥ देवेनाप्योषधगवेषणकृतपर्यटने
नदृष्टएवस्यात् ॥ यस्तु ॥ अमतांधसइवामानवाः ॥ अस्वेतदथश्लेषवादुर्दुर्जसनेनानेनैवंचितोहमितिनिश्चि
त्यंतस्वसरश्चक्रवर्तिनश्चक्रवर्तिनइवजंभाणसहस्रपत्रस्य ॥ कंठशोभमानकनकमालस्य ॥ पुटभेदशोभा

बहस्पतटत्रिकटैक्षणमतिष्ठ ॥ ततः परं यद्दृत्तं तदस्मिन्नात्र स्पकला लापस्प कलत्र कलकंटी नाम किनरी वल्ली क
 क्का विराम ॥ अथ तदाज्ञया हसा यथा र्थाभिधाना कलकंठी ॥ अत्रांतरे देवकुतोपि ॥ पार्वतीशरीरमिव चंद्राभरण
 भूषितं ॥ मेरुशृंगमिव नक्षत्रमालापरिगतकंठ ॥ विंध्याटवीस्थानमिव मृगराजो ह्यसन्मध्यदेशे शेषाचलस्वरूप
 मिव स्फुरद्वाजीवपादं ॥ नाटकमिव मनोज्ञार्कं ॥ मनुकुलमिव लसद्गंभीरनाभि ॥ रहुगणचित्तमिव कलितभरतागम
 प्रक्रियं ॥ ऋषिकदंबमिव सत्संगीतज्ञानं ॥ नक्षत्रचंद्रमिव चंद्रमुखं ॥ माधवद्विजमानसमिव कुंतलोत्वासितं ॥ यो
 चतमा विरासीत् ॥ तत्र तद्भिताकुदवेषु ॥ चंद्रमूर्तिमिव सन्मार्गा ॥ सहस्रश्रवणां चित्रोतरानं ददायिनी ॥ स
 क्षणागोरांशुकाच ॥ तथापि अनाकलितगुरुकलत्रस्य र्वा ॥ अनुभूताशेषां ॥ अस्पृष्टकलकौ ॥ दोषानुबंध
 धरहितामज्ञाततमः संबंधजातविकारान्च कामपिकन्मामणिमद्रार्क्षं ॥ यस्यां नारदसदृशः केशपरशो हासश्च
 ॥ देवनागमयोज्ञावेणीगंडुविश्व ॥ अर्द्धचंद्रदृष्ट्यललाटमंडलकटाक्षद्वयचसारंगधिकांरिनयनयुगंगमनं

च ॥ रागोत्तरोऽधरः कापियूनिचेतः प्रसारोपि ॥ चापापकारिणी श्रुलता मतिश्च ॥ चंद्रभासकरामरवशोभादेह विभिश्व
सरलोनासा वंशः सरवीजनश्च ॥ कुंडलीकर्णः रोमावली च ॥ रति सौंदर्यरूपं वयश्च ॥ चक्रमंजुला नाभिः कुचद्वयी च-
॥ शंखकांतः कंठः पाणिश्च गुरुमनोहरं नितंबं विंबचरितं ॥ हंसकोड्गासितापदद्वयी सीमंतकलितसिंदूररेखा च ॥ अ-
नंतकदंबयंगममवलग्नं गुणचंद्रं च ॥ विचित्रांशुकलादितः ऊरुभागः सर्वावयवसंचयश्च ॥ देवपश्चात्प्राज्ञातं साकस्पति
द्रुहः कमेति ॥ अथ साराजदारिकाताभिः समानशीलवयोविलासाभिः सरवीभिः सहजलेयावद्दिहरति तावदेवतेने
वमार्गेण सग्रीवसेनानामिव वलीमुखभूषितानां ॥ मेरुदेवीनामिव नाभिरम्यकुचानां ॥ वृत्रगदाघातव्यधितगजेन्द्रवन्ध्र
कटानां लच्छत्रततीनामिव विरसानां ॥ पुष्करावर्तवनीरदानां ॥ आर्याणामप्यनुग्रभावाश्रयणां ॥ क्षीणप्रकाशा नामपिव
दृशानां ॥ विनतानामपिवयः संतोषरहितानां ॥ अदंतशोभान्वितानामपितांतानां ॥ जरतीनां च कुलमाजगाम ॥ ततस्तौ
सांयेनदी घ्ननिर्गत्य ॥ स्वरसः क्षीरपारावारादिवरमासहस्रवीकदंबाविविधलतावलीमध्यवर्तिनीवकल्पलता ॥ क

सिंश्चिदिद्रनीलसोपानशिलातले ॥ नीलनीरदमंडलइवसौदाभिनीक्षणमतिष्ठत् ॥ अथतास्तसुसखीषुकाचिद
 सिनवमधुपानमत्ताप्राह ॥ अयेकांचननिभमभर्तुदारिके ॥ कलत्रवंगिकागंधविलसत्सस्मीरणः ॥ तंतंतनोतिसं
 तोषभोभोभोगीद्रसंततेः ॥ १ ॥ इति त्रुत्वातूष्ठीस्त्रितायांराजपुत्र्यांअन्यापिकाचन ॥ प्रययदंतक्षतदूयमानाधरविंवा
 प्राह ॥ अथिराजनंदिनि ॥ निर्यक्लिंजकृगंधांधसारंगगणसंगिनी ॥ कलकंठचयाकीर्णाकोतेर्यस्वरसीसरिव ॥ १ ॥ हंससा
 रसचक्रांगचक्रचक्रैरलंकृतः ॥ नयनानंदनिलयः कस्पनस्याज्जलाशायः ॥ २ ॥ इति तदधिकिमपि धायं नीवतस्यास्त
 रलालायश्लोकमिदं तस्याः निरोषश्लोकदूयमप्यनाकर्ण्यक्लितासा ॥ अथसासखीविहस्पुनः प्राह ॥ अथिधरानायक
 शरीरजज्ञातंतेद्दयतंचितयसि ॥ यश्च ॥ नीलनीरदसलायः शंखचक्रगदाधरः ॥ रत्नाकरांगजानाथः कंसनागेंद्रके
 सरी ॥ ३ ॥ राधास्तनम्यस्तकरः सरागिजनाग्रगण्यः किलनंदजातः ॥ सकंसहंसांतकृदंउजातहरिर्हरिः कांचनशैल
 धीरः ॥ ४ ॥ तद्विततेदशायाः अंगीकृतंचानेनजनेनतन्मियतिरचिराद्कृतयतितेचिंतितं ॥ त्यज्ज्जेर्शंकलयसत्यतां

गिर्यस्य जनस्य यत् ॥ सितिजलजसदेशदेहकांतिधरणिधरेन्द्रशरीरजातजानिः कलयतिसहिहस्तनीरजंतेहरसदृशः किलराज
शेखरश्च ॥ १ ॥ यश्च धृतचक्रशंखतयाधीरतयाचअरिदरकरः ॥ राजहंसतयाअहंसकलाधीशतालंकृतइत्यहंकृतिरहितः
किंच ॥ कलहंसश्च कलहस्वानंदनांगीचकार ॥ चक्रीचनगरस्थितिकलितश्चगाधिराजताश्चर्च्यश्चनगाधिराजजाताश्चर्च्य
चर्च्यश्च ॥ यंचात्हादितनीलं ॥ ज्ञातशीतेतरदीधितितनयाधिकरसश्रियं ॥ जयासक्तचेतसं ॥ दाशरथिकृष्णंचजानंति ॥ ये
ननयेनरंजितः किलजनः ॥ यस्यचस्त्रीणांचंद्राचलकांतिहारीस्तनः आस्वंच ॥ सरलताइघागीः कंठरुलीच ॥ किसलयस
हतः सदाधरः धरसदृशः स्तनः ॥ यस्यचाधिकलक्षणाः गायनाः जनाश्च ॥ अधिककेलिरुघाः क्रीडाशैलाः गिरश्च अधिकजा
तरागः अधरः लीलाहंसश्च ॥ अधिकाननानंददाः हरिणाः स्त्रियश्च ॥ अधिकरंजकाः सालाः गिरश्च ॥ अधिकंधरासक्ताः हाराः
कर्षकाश्च ॥ अधिकंदराराजिताः अरयः शान्तिधनरुत्स्यश्च ॥ अधिकारिजनश्रियः लसंतिनलसंतिच ॥ अधिकरणरसिकाः
रथिकाः ग्रांथिकाश्च स्त्रियश्च ॥ अधिकासारश्रियंदधानानगरीदेशश्च घनश्च ॥ यस्यचारिचक्रखंडकचारिचक्रं ॥ अगदागदाः

३७ सन्नंदकः सन्नंदकश्चराजति ॥ किंच ॥ यस्वचराधिकानंदः राजनीत्यां रतेच ॥ चरणजातागंगा कीर्तिश्च ॥ चेलाकृष्टिः रतिका
 लेस्त्रीणां रणेरातीनां ॥ चेतः कलितानंदः दयाकटाक्षश्च ॥ यत्रशासति धरणीं ॥ कृच्छकेशश्चियंधत्तेकचरचुना ॥ राजहं-
 स्मानलसस्तिउतिर्हसिश्चस्त्रीणां ॥ अरिस्त्रियः अकेशाः ॥ हरिजलजासनश्रीकंठदशां दर्शयति ॥ अतिलसत्संगरहितता
 तैलयंत्राणां नस्त्रीणां नारिसेनानांच ॥ स्तननहर्षकः घनकालः नस्त्रीजनः ॥ चलतादर्वानं नेत्रेः क्रीडात्रोलेचनचेतसि
 ॥ किंचस्त्रीणां कांतिः कनकं ॥ स्तनः करकः ॥ कंठः जलजः ॥ नेत्रं नलिनं ॥ आस्यं सरसं ॥ स्नेहस्थानं नंदनंदनः ॥ रागो नदी
 नः ॥ किंचारसाः अरातयः ॥ धतुकुशारसनाः आस्यजाः ॥ अरिष्टकारणं दधि ॥ कर्णत्रिरश्चेदाकर्णनंचिरंतनकथायां ॥ हं
 स्मानंदासहतासैहि केये ॥ राक्षसानंदः शरद्रुणे ॥ अर्थासक्तिः शास्त्रचिंतकानां नार्थासक्तिः ॥ गीतानंदश्चयतीनां नगीतानं
 दः ॥ सहस्रधारणाकोक्षाकृषीणां क्षत्रियाणांच ॥ किंच ॥ लसच्छ्रीजानि स्त्रीजालानि क्षत्रियाधिकजातिजालंच ॥ सदाज्ञा
 निराष्ट्राणि अग्रजातिजातंच ॥ अलंकितान्यंतकथनायासेन ॥ सदायानि संगतानि धनगृहाणि च इदयानि चरथिकचक्रंचे

ति॥ अन्तरेयासांचलं तोदंता ननेत्रांताः ॥ धवलाः केशाः नृहासाः चूहद्वयः नकुचमंडलं ॥ चलीचदनेनोदरे ॥ भुग्नताम
धदेशेनकुंतलेषु ॥ तासां तु मरद्वनितानां भिन्नभेरीसमानः कोपि धानः व्याकुलीचकारससखी कर्द्वाराजकन्यां ॥ तथा हि
॥ अयेऽवां वांवरमणिमपिभीष्मकिरणं ॥ पश्यपश्य ॥ चंडकोपोभूषः ॥ यामः पुरींशीघ्रग्रहाणशुष्कांशकगणंपेठिकांचर
जभाययाः ॥ हर्षकारणंपंकजैचयंखंडयाच्छेरेभोभिरापूर्वकुंभं ॥ भरश्चिरोभागे ॥ भणममगिराराजकुमारी ॥ आका
रयाकारय ॥ रचयप्रणामपरिपाटीरमायाः इतिउक्ताचचिरयंत्यांराजकन्यकायांपुनर्किंचित्कोपेननिर्दयाक्षरणिविस्म
यकिंमयाग्रेगंतव्यमिति रभसादभिधायअहहेतिर्दयाक्षरसंसर्गदूनदंतावल्लयः खेदमुद्रामभिनीयजोषतस्तुः ॥ तत
श्रेयंराजपुत्रीज्ञानेरुत्थायघनसारसदशेनकेशकलाघेनतभोगयोग्येनरूपेण ॥ अतिमुग्धयादवाया ॥ अनंगरागोज्ज
लेनवपुषा ॥ नाभिस्पृष्टेनकुचमंडलेन ॥ अतनुसंदरेणभूषाजालेन ॥ धवलसखीभेनमानसेन ॥ शोभमानाभिर्ज
रतीभिर्युवतीभिश्चपरिवृता ॥ स्वावेश्रवणनीलेनपद्मेनयोजयंती ॥ अपांगमाशुगंचेतस्ततः प्रेरयंती ॥ मुदापीनंप

यो धरमंडलचंद्रेण सघट्टयती ॥ चंद्रभूषणमपिकरे अवस्थापयती ॥ वशीकृतसकलनिर्जरकंदवायथागतगतचतीती
 ३८ एकक्लातस्यां किंनर्यासंवृतदचनायां प्राहस्मनारदः ॥ अथसवितुरितीद्वेषवृतेन प्रबोध्यमानकालापनमः ॥ देवस्यदर्श
 नसरयमनुभवितुमत्रागतोस्मि ॥ देवकिंचिदयति ॥ श्रवणादेवसाकिंतिरलयसितवचेतनां प्राभवतरलः ॥ तरलः
 हारमध्यमणिरेवनाथको भवति ॥ नपुमान् ॥ तिष्ठमनुष्यवत् ॥ अस्वेतत् ॥ देवकथितकथनीयं ॥ दृष्टाद्रष्टव्यः श्रोव
 धिः ॥ तदनुगृहाण गृहाण शिषुः साधयामि नारायणाश्रममिति ॥ अथश्रीनिवासोपि सस्तोकहासं ॥ महर्षे ॥ अपिना
 मज्ञानं किं भवता कुलाभिधानादिकंदस्यायुवमानसमस्य बुद्धिगुणजालस्वेतिवदति पुनः प्राह ॥ देवभक्तजननिर्ज
 रागम ॥ अहोलाचप्यं ॥ अहोविलासः ॥ अहोचतुर्यं ॥ अहोरमणीयतारमणीमणे रितिजाता कस्मिककोतुकेन क्षणं क्ष
 णं माध्याह्निकवश्यकरणाव्यग्रतया क्षणं भवदृशनाभावचिंतातातांतः करणतया ॥ क्षणं निरोधे च श्लेषाभियोगइति ३८
 कालंगमयतो ममेतद्वृषणे ज्ञानसवृत्ताइयमुक्तिरपकारवतीजाता ॥ अहोकिंकुर्मः मुनयो वयं अष्वर्गवातीमुपदि

शामः ॥ तथा हि ॥ विष्णुर्धेयो वैष्णवाः संगयोग्यास्तीर्थक्षेत्ररक्षा न संसेवनं च ॥ योगांगानां साधनं तत्त्वचिन्तेत्येषा रीतिः श्रे-
यसे जायते नः ॥ १ ॥ किंच ॥ किं योग्येयं वृत्तिर्विरक्ता नांयद्विनिता जनेन सह वा वसं योजनं ॥ अथवा ज्ञात्वा वा किं कृत्यं देवस्य
कृतविवाहस्य देवकृत्याणी विजयीति ष्टिति ॥ देवोपि ॥ कथं भवेत् ॥ क्व वा तिष्ठेत् ॥ कथं जानामि ॥ कं वा पृच्छामि ॥ कः वा
मयति ममाधि मिति चिन्ता सीमं तित हृदयः ॥ दर्शितशुष्कमुखविकासः ॥ तत्कालोचिता लोषे न रिरं विसर्जयाव भूव ॥ ए-
वं सति मा कंद प्रच्या लचुं वनसुखिवत मत्त परभृतमहि लाभिरंतरो दं चित्तपंचमस्वरांतरितमिजवनि ताकृतपरपुरुषसं-
केतसंरावर्चंचित्तगृहपतिः ॥ आरामरमाप्रथमर्तुमहोत्सवारं भर्मग लगीतिका पठनाविरत लोल लो लंबनितं विनीश्रुति
सुभगप्रकारश्रवणसमयसंस्मृतश्रुतिजनाय काहि तै काग्रमनीषादिश्रुतमज्जनागत यो वत शताली ककनकशा-
लभंजिका पुंजरंजितमंजुचंजु लनिकुंजवलयितसुवर्णमुखरीतटः ॥ प्रियजनसंकेतितयेतसीवनगामियामिनीश्रु-
खकामिनीग्रहयातु यामिनीचरसमानयामिनीकराजपुरुषगहीतनिजकरसंस्पर्शसंजातसाह्यिकभावशिथिलिततत्क

१५ रम्यष्टिर्दधिविनिर्गतललनालोकाचलोकनमुदितातरंगभुजंगनिकरसंस्तुतमदनकुटुकलं वकदंबः ॥ वनिताकुचाभोग
 इवबहुसरोजातसमृद्धिः ॥ वीरइवपरंगनार्शकरः ॥ हिमगिरिचिचमदकलकंठीरवयासितपथिकः ॥ सरस्यतीदेहइवाजा
 तिभूषितः ॥ वनिताजनइवरसाहसहितः ॥ रत्नसकलकृतूनां ॥ प्रत्वंभागधेयंसतीनां सराजीवोपिस्तमनःसंदोहश्ला
 धितः ॥ अशोककक्तोप्यस्तमनाः ॥ कुसुमाकरत्वाविरासीत् ॥ अथतंदृष्ट्वादेवोप्यचिंतयत् ॥ अहोरमणीयतावसंत
 स्प ॥ आचायेमिदनागमस्पकिमपिस्त्रीमानरुग्भेषर्जकांतायुक्तविलासिलोकचरितप्राचीनभाग्योदयः ॥ यत्त्वागत्सक
 तासुपल्लवुरुचिसंपादयिष्यन्भद्रांसंजातोक्लिकास्ततासुरमतेराजद्वयाःसांप्रतं ॥ १ ॥ अपिच ॥ भंगोमानेचक्रशो
 भाकुचेविन्यस्ताचिन्तेसारसश्रीर्वधूनां ॥ युक्तेताभिर्जीविनेवैद्युकेपंचंपुरयाश्चर्यचयेणयेन ॥ २ ॥ इदानीहि ॥ कलिकालं
 कृतंमयेयज्जगत्समनोन्वितं ॥ माधवोत्तम्यथाकस्मान्माधवीजालकावृतः ॥ ३ ॥ तदन्ननारदश्रवणविदीर्णहृदयस्पमम
 भगवान्धृतस्तुमाकरसंपत् ॥ सारंगप्रियः ॥ कनकश्रीविद्योतमानंबैरः ॥ माधवरावदार+वचन+णं ॥ यदनुग्रहादहम

धियोगीभवेयं ॥ यद्यमचेतनो विषत्रगा द्विरंगी कृतविपुलनितंब इव दृश्यते ॥ अस्त्वेतन्मृगया व्याजेन वनभूमिषु विनोदया
मिमानसमिषितविचिंत्य ॥ बकुलमालाप्रेरितवराहदत्तेन किरातसेन्येन सह ॥ पद्मव्यूहमिव विलसत्केसरं ॥ वैद्यमिव तिरस्कृत
तवातगर्वगंगाप्रवाहमिवायावर्तद्भ्रमं ॥ उत्तरगोग्रहणरणमिव स्तब्धकर्णं ॥ वर्णसमूहमिव दृक्स्वदीर्घपुतंस्कंदरं ॥ चित्ररथमिवर्ण
धर्वश्रेष्ठं ॥ वणिजमिव भांडभूषितं ॥ कर्णाटदेशगोरसमिव मेघपुष्पसदृशं ॥ वालिनमिव सुग्रीवपरिपंथिनं ॥ महानमिव मानस
संभवं ॥ प्रथममश्वकुलेषु ॥ द्वितीयमुच्चैः श्रवसा ॥ तृतीयं वातगरुडयोः ॥ अदृष्टवदवाननमपिराजनंदनं ॥ नीलं कर्णेश्वेतं मु
ख्ये ॥ संपातिर्नगमने हयमारुद्य विपिनमायासीत् ॥ ततः केचन किराताः भग्नकीचकाः भीमाः शल्यान्दारयंतः ॥ त्रिंशत्त्रिंशो
धिपो भीष्माः द्रोणपक्षधराश्च ॥ शृगालभयकराः कृष्णाः नागत्रासकाश्च ॥ पुंडरीकद्वेषिणो दीपाकराः पथिकापकारिणश्च ॥ शूल
हस्ताः महाकालाः उग्राश्च वनं रुरुधुः ॥ तदा तु केचन जरासंधा इव वृकोदरं ताडयंतः ॥ केचन कर्णा इव शतपा अर्जुनमुन्मूल
यितुमिच्छंतः ॥ केचन रुद्रा इव गजां षूलेन दारयंतः ॥ केचन कवय इव प्रासेनानाशुकवीतु द्वेजयंतश्चेरुः ॥ किंच ॥ रवज्ञीख

२०
द्रिनं ॥ कंचुकी कंचुकिनं ॥ चक्रीचक्रिणं ॥ अष्टभद्रोत्तमं ॥ रक्षोकोरकाक्षं ॥ जघान ॥ तदनुभगाः कुंभाः कुंभि^{कुं}भिकुंभाश्च ॥ नष्टपत्राः
पक्षिणोवनलताश्च ॥ मृदितदिजाः दृक्षावनगजाश्च ॥ नाशितज्ञावराचनभुवस्तटाकाश्च ॥ विन्नपुष्कराः पुष्करिण्यः श्वरिण्यश्च
उत्पादितनेत्राः नगाः नागाश्च ॥ आकृष्टजीवाश्चापामहिषाश्च ॥ खंडितस्कंधास्तरयोद्याघ्राश्च बभूवुः ॥ सचमृगया व्यापारः राव
णइवनलकूबरं दूषितरंभं ॥ घर्मकालदिवसइवसरः अपुंडरीकं ॥ प्रभातकालइवनमः अक्रक्ष ॥ कालीकरवालइवभूतलममहि
षं ॥ युधिष्ठिरइवभारतसैन्यमशाल्यं ॥ अरुण्यंचकार ॥ किंवहुना ॥ संजातसंश्रमभरैर्वनिदेवैतानां वृदैरमंदभयकंपितमानसैर्यः
॥ आकर्णितश्चित्सिंघरसिंहकोलः कोलाहलोधमृगयाजनकंठजातः ॥ १ ॥ मृदितपृथुलकुचकुंभाखंडितरम्पद्विजलदाता
ता ॥ आयासिततनुलतिकारतातलीलांबभारवनभूमिः ॥ १ ॥ अत्रांतरे ॥ गजमपिकुंभोद्भासितं ॥ नीलमपिकेसरिद्वेषिणं ॥ अं
जनाकृतिमप्यनुषमाकृतिं ॥ कालमधिगिरीशाकारं ॥ गरुडमिवपक्षचरं ॥ सकृद्विवाग्बिलासमिवपरिणतं ॥ त्रैषुमिवसदानंतं ॥ २०
विलासिनीजनमिवभ्रमरचुंबितकपोलमंडलं ॥ मत्तदंतावलमालोक्य ॥ अर्जुनबाहुसहस्रनिरुद्धवनगजमदमलिननर्मदाप्र

वाहैरिव सहस्राणि रुद्रगतिप्रसरेः तद्दर्शनस्य कृमिर्ल्लेभिर्ल्लुमल्लैः दिरेयनं मृषा किंच दंती ॥ मारीचनामाराक्षसः सारंगरूपेण मु-
निर्हिंसनाय संचरतीति सारंगो नमृगः ॥ किंतु महामृग इति ज्ञानं ॥ अथ वा गजास्कर एवायं उत वा कुबलया पीडः ॥ देवेनापि-
-ज्ञात एव स एवानविघ्नः ॥ यदत्रैव कोपि पर्वताकार इति निवेदिते किंचिद्दृसन् ॥ आः किं भणत मूढाः ॥ निर्गलभुजबलप्रसा-
रे पुरामश्रीकुंडवास्तु देवेषु अचलोद्भूतिभार्येषु ॥ पार्श्वस्थितस्तु ग्रीवेषु जयस्तु का कथा तादृशा नापापानां ॥ तिष्ठत्येतत् ॥ करिकी-
टः कश्चिन्मूर्तिमिजतिवराकः तन्निःसरतमद्वाणपातभुव इति वदन्नेव वाणमुमोच ॥ युक्तं शरस्तपतितायस्माद्गुणविष्कतो-
बभूव ॥ किल ॥ चित्रमिदं सत्यक्तः श्रीपतिनामामार्गणे वदान्येन ॥ १ ॥ तदैव सोपि द्विरदमणिरणीयत्वाभये न दुतं दुदुवेदूरं ॥
कराग्रलग्नशरः ॥ पुष्कराग्रेपतन्ने जेश्रीमान् कृष्णशीलीकरवः ॥ चित्रचित्रमयं मूढः पुत्रागोद्वृत्तिस्त्रसः ॥ १ ॥ रुद्राने-
खलु मातंगजातेः कृष्णविमुखभावः ॥ देवोपि विहाय किरातचक्रं तंगजमनुसंसारं ॥ सोपितस्वामवस्थायां धीरधीरसंचार-
वाप्सितावशीकरणविदग्धः भृंगारशाली ॥ चरमोतुंगस्तननास्तलीलः ॥ श्यामानां संदरीणां महिलानां च गणैः परिवृतायां

कस्यां चिद्भुद्भुदिविपदातगजः कटाक्षश्रीनिवासस्य ॥ ततश्चेयमद्रुताव्यक्तिर्दृष्टा ॥ सुशंखचक्रावुजयाणिशोभायात्रास
 २३ मुद्देजितराजहंसा ॥ लसत्रसोमुद्गासिपयोघवश्रीर्नूर्नरमायाः सहचारिणीस्पात् ॥ १ ॥ इतिनिश्चित्यसंजातसाह्यिकभायः ॥
 कथं कथमपिवारामाभिमुखीभूयययौहंतीवृळः श्रीनिवासंभूपाक्ष ॥ तदनुभगवान्तांराजपुत्री ॥ अयिस्कमतेलोलंबकं
 पश्य ॥ उन्मादिनिमदनकलिकेपुंडरीककुलंखंडय ॥ चपलेमंस्त्रिकासरंमहिषीप्रियंबधान ॥ कोमलेमालतिपथिकटकीभवसु
 नागनेत्रमुष्पाटय ॥ ललितसकमांसइतएहि ॥ गृहीतराजीवजीवनेकृत्यासि ॥ उषलाभिलाषिणिरक्तंमात्यज ॥ विशालन रुत
 यनेलचंदलयकदलीना ॥ प्रमादशीलेकोलंबकंचगृहाण ॥ इतिमृगयामिवचनविहारलीलासनुभवंतीमिःसवयोभिःसखी
 मिःपरिवारितांवलोक्य ॥ तन्निकटएवस्थापिततुरंगश्चितयांमास ॥ अयेइमामेवाहनारदः ॥ तथाहि ॥ अस्याःनागसदृशी
 वेणिकानकुचमंडली ॥ अगुरुविशेषकानंददायिललाटमंडलंनचरित्रं ॥ अंजनांचितानेत्रयद्वयीनिमतिः ॥ पल्लवप्रणयिनी २३
 अधरद्विःनस्पृहा ॥ अतिलसत्सुमनोहारिणीकुचद्वयीननासा ॥ नक्षत्रेशसनोहरंमुखंनरूपं ॥ अरंभासमानंबयः

तोरुफगुलं ॥ कुवलयमनोजंजघनंन करद्वयं ॥ नगजानुकारीगुणः नगतिक्रमः ॥ अरत्वेतत्केयंभवेत् ॥ प्रायेणचंद्रध्वन्तरि
 कल्पपादपादीनां सहीदरीरमेव शीरपारावारादेवोत्तमः ॥ अन्यथा कथतेषां गुणगणोस्वांतथाहि ॥ अत्रिशद्वचा-अस्मचंद्र
 स्पगुणोनेत्रयोः ॥ सरागस्पपारिजातस्पकुचयोः ॥ जैवात्कस्पधन्वन्तरेमुखि ॥ दिव्यनागस्पैरावतस्पवेण्यां ॥ मधुनोवारुण्याः
 अधरे ॥ रंभायाः अप्सरसांभूरुभागे ॥ गौरस्पोद्धैः श्रवसोवर्णेतिष्टत्येतत् ॥ किमेषासंदर्पशरशरव्यतांप्रापिताकेनापिभवे
 त् ॥ आंकः सदेहः ॥ येनास्याः शरचंद्रदशांप्रापितेर्गंडमंडलेसखीजनरचि तोमृगमदपत्रभंगः कुरंगभ्रमंजनयति ॥ सहि
 पांडिमैवेत्थंस्फुटंजल्यति ॥ किमनयाप्रकृतानुपयुक्तयान्चितया ॥ प्रथमतावदेतद्विचारणीयं ॥ किमस्वामहमिवमप्येषा
 क अतुरक्तावानवेति ॥ अथवाकिंतदद्यापिननिश्रीयतेथमन्यथाकृणितमत्रिभागेनचक्षुषासव्याजंभामियंपश्येन्निरुद्धोपिको
 विकारः कथमस्याः प्रसरेदंगेषु ॥ स्येदलबमुक्ताजालकेरलंक्वियेताभिनचस्फटिकभित्तिधवलाकपोलपाली ॥ कथमुत्तं
 भयेदुत्तरंवासोरोमहषेद्वेदः ॥ कथंनर्तयेदक्षिणानिलइबलतामूरुकंपः ॥ कथंशिथिलीभवेन्नीवीबंधः ॥ कथंभुवमालि

२२ खेच्चरणनखमणिः ॥ कथं प्रस्फुरेद्वा प्राक्पुण्यवाराशितरंगबंधरं मेदक्षिणं चक्षुः ॥ कथं यानि भ्रौष्णीहरणकालेशुभानि निमित्ता
 न्निता न्येवेदानीं पश्यामि ॥ कथं दूरादेव मां विलोक्य रमा लाच्य ॥ स भ्रूभंगमनेन सखी कर्दवेन परस्परं मंदमंदं स मंदहासमाल
 पितं ॥ कथमनयानी लोपलदलावसैतेया ॥ श्रितपोतकृता लवालनिकटदेशयानि तथा सककणक्षणकारमन्पस्याः करकम
 लान्मां च तंचक्रुर्मुहुः पर्यायव्यावृत्तकंधरं पश्यत्याः अखिद्यनिगुचचचित्रपटमाकुचि तभ्रुनिर्भस्ति तमिव किमप्युपदिष्टं
 ॥ अपि नामदाहशक्तिरुत्पद्ये तचंद्रिकायां ॥ कदाचिदपि वानदेवर्षेर्मन्त्रजपसनाथाद्दद नारविदान्निःसरेदलीकं वचः ॥ कथम
 र्णने सक्ता भवेन्मच्चित्तवृत्तिः ॥ कथं मदन्वभोग्ये च स्तन्यप्ये तादृशलाघण्यसदृश्यं स्थापयेद्देहाः ॥ एतस्या गुणा कर्णनेन श्रव
 णानंद इव स्पृशेन्नहस्तानं दोनासीदिति वामः पंथाः ॥ भगवन्कुसुमायुधमाजनयक्षणमुद्देगंता वन्निर्वपयामि ॥ पूर्णचंद्रदर्श
 नसंतापितनेत्रपुगलंप्रसंगदर्शनेनास्मिंलाघण्यसुधासरसिमुखजितचंद्रमसि ॥ कांतितिरस्कृतकांचनमहसि ॥ कुचतुलितच
 क्रवाकवयसि ॥ हृतमन्मनसि ॥ अभिजातकन्यकामणौ ॥ अथ वामकरध्वजेन दर्शनावसरस्यापि ॥ आनंदवाप्यकलयानि

सद्वृत्तवा लोकनसामर्थ्यं ॥ अस्वेतदपिकथसंभाषयामि ॥ अलम्बवागवसरः स्तुक्तमुक्तकेनचिच्छास्त्रं सन्निश्चितधियापि विचारणीयमिति ॥ यतः ॥ अचहितत्वाद्दुःकालस्यविस्मृतास्वकुत्सायुवतिजनवशीकरणकला ॥ इत्येवंचिंतयन्ति श्रीनिवासे ॥ काचिद्भ्रजपुत्रीसरवीकंचनवन्ममर्तंगजं वि लोकाप्राह ॥ अथिभर्तृदारिकेष शैवे नमत्तदंतावलंसयंस्वकुनारदप्रोक्तो गिरिगहनचारीपुत्रागः ॥ यदित्यपिकरं प्रसारयेत्कस्तेशरणं ॥ अथवाचमपिलसञ्ज्वलीवासितानात्रतयभयलेशः ॥ तदस्तुतोषायेवताचदयंशिलीमुखः मदनान्निर्गत्य व्याकुलमतितां ॥ तत्रकीवाडपायइति ॥ तदाकर्ण्यस्तोकं हसन्ति सरवीवर्गे ॥ अलमलंचपलभाषणैरिति अलीककोपकुरुषितायां तर्जयंत्याराजसुतायां ॥ देवेशीनिवासेपिकल्याणीयमेतस्याउक्तिरमृतासारमाधरीसोदरीराजसुताययस्याया आश्वासयति मदनमहाभुजंगुंचुं वितस्पमे मानसमयंमयंमिलितोस्माकं वागवसरः ॥ अतएवचक्तव्यं ॥ मदनमहान्प्रहयस्तस्यसंबुद्धसंबुद्धकथनेकोविधिः कोनिषेधः इतिश्चित्याप्यराजसुतासखिवकिमियमबलेतिमत्यात्रासयसि ॥ स्वान्निन्नोरुकरवालात्तदुक्तभयस्याभूमिः विविधायुधपरिष्कृतान् ॥ तथाहि ॥ यस्याः कुचश्चिक्रश्चियंवहति ॥ ललाटमंडलमर्द्धचंद्रसंपदंध

२३ से ॥ चंद्रहासशोभां कलयति च दर्शनां कुंतलसहस्रं चर्मास्वीकरोति चेणिका ॥ तदलसे वं विधभाषणेरे वं स्थिते पियदिते भर्तृदा
 रिकायाः मनोजातभयंतदहं क्षणादेव परिहर्तुं शक्तः इति वदति काचिस्सखी तां वभाषण ॥ अयिमदनकलिके ॥ श्रुतं किले
 तस्यकिरातचक्रवर्तिनोभाषितंतन्मूलं भवती किल यद्दत्तस्य वास्य वागवुकाशः दत्तांतराणां पुरुषाणामेतादृशो वावप्रपंचो
 दृश्यते ॥ तदसंबद्धप्रलापिनी च मेवात्र तिष्ठ ॥ चयमेतां भर्तृदारिकामादाय भवनंगच्छामः ॥ यत्कुमारी अनविरुद्धाचारप्रवृ
 त्तासि ॥ सत्यप्यनुरागे पश्यति मूनिमावेक्षणं ॥ उद्दिने पिरो मुकुलकेऽवहिं धामार्त्तिकशलेन हंतुमिच्छत्यभिमतं पितरु
 णो मनोभावाप्रकठममित्यादिकुलकन्या उक्षणमिति ॥ एवं वदत्यां तस्यां सत्यमाह प्रियसखी तिनंदिततद्द्विचिराजपु
 त्रांसापि किंचित्कुपिते वाह ॥ अयि शृंगारमर्जरिसुचस्त्रिविस्मापितवसिष्ठकलभेऽपराद्धमया हितासि च भर्तृदारि
 कायाः ॥ एतस्कुलमविरादे वा तु भवंती भर्तृदारिकां द्रष्टुमिच्छसीत्कृत्वा च धिरतचनायां तस्यां देवे श्रीनिवासेपि २३
 उन्मत्तकेन मदनेन विस्मृतवाच्यावाच्यविस्तारे ॥ अयि सुंदरां मि राजसुते ॥ वचुसामा कुरुमुग्धे कुरु रूपेणे वरति

तिरस्कारं ॥ कठिनाकुचयुगलीते भवतुसरोजाक्षिमानसंमास्त ॥ १ ॥ इति याचद्वदति तावदेव काचिन्ना रायणपराज्जर
द्वसीराजांगनाप्रेरिता गस्यभर्तृदारिकेदेवीधराजापयतिपुष्पावचयागतायाः भवत्याः कारवसुयेनाजाता ॥ महाराजः
प्रतिपालयति तवागमनमभवहाराधरितदागच्छशीघ्रं यामोग्रहमिच्छकवती ॥ ततः पद्मावतीससरवीकदंबातरलत
रतारायादृशाआवृत्त्यावृत्त्यसव्यापैजेश्यमीवनाच्छ्रिता ॥ भगवानपितृकुटाक्षार्द्धचंद्रवृणितरुदयः किंचिद्व्यमाने
नमनसावातोज्जीविनीमिवपश्चादेवोपगंतुमिच्छंतीचेतोवृत्तिं वलादाकृष्ण ॥ सद्दृशवमारीचनंदने ॥ बुधिरइवसंज्ञा
अवहारशास्त्रिनि ॥ कश्यपइवोत्सन्नरीचौ ॥ ऐश्वर्यवर्णइवेक्षिजकरोद्गमितपुष्करे ॥ घर्मकालाध्वनीतइवकामितळा
ये ॥ भगवतिचित्रभानौचरमाचलेश्वरमारोहति यथा रुडानमागत्यस्त्वज्ज्वकिरातचक्रं स्वामिसरः पुण्यजलेषु अक्र
मकृतसंध्याचंद्रनाद्यवश्यव्यापारः ॥ कृताकारगुप्तिरेवबकुलमालाकल्पितपुष्पशयनेनिविष्टः ॥ कलितस्करसभा
वांचारुमेत्रीस्तवर्णाललिततरपदांतांचितयन्नाजपुत्री ॥ कृतिमिहवरकांताकामुकोवेकटेशः कविरिवनचन्द्रिद्र

मापसश्रीनिवासः ॥ १ ॥ इति श्रीनिवासविलासे द्वितीयोऽङ्कः ॥ २ ॥ ॥ अथ कथं कथमपि विरहवेदनाभूयिष्ठं का
 २५ लं पापयति भगवति श्रीनिवासे ॥ कदाचिन्नुचलयेष्वसं कौचकरप्रसारे चक्रानुरागरहिते भूपद्मनिष्प्रभत्वं गतवति चंद्रे ॥
 पतिव्रतोच्चित्तव्यापारार्थमिव कृतनिजनायकानुगमनार्थं यामवस्थां ॥ अलभस्माकं कलंकिनोऽस्वराज्ञः सेवाजनित
 चलसखेनेतीव विष्णुपदवतक्षणलीनेषु नक्षत्रेषु ॥ इदमेव प्राप्तकालप्रतिक्रियास्माकमिति विचिंत्येव न एवमुद्रितमु
 र्वंनिवसत्कृतस्वरिग्रहेषु नीलोत्तलेषु ॥ सजहस्यतयोभयपक्षसमानाचयमिति वनिः शकं संचरत्क कान्देषु ॥ समनो
 वृत्तिशोभिता नाकिं भयमस्माकमितीव सरलितग्रीवगायत्कमिहिले देषु ॥ तदेकद्वारणेषु द्विजेषु पुनस्तदुदयमाकांक्षमा
 णेष्विवृतपस्वीतां प्राप्तेषु च कोरेषु ॥ गतेपि स्वामिनिधेय्यागो नोचित इति निश्चलप्रकृति तयेवनद्रवसु चंद्रकांतम
 णिषु विरामसमयोज्ज्वलमाणकोकशोकानलप्रभाषटलेरिवारुणदेहकांतिजालकैः शोणीकृतासु दशदिशासु ॥ प २४
 द्विनीनामयं विकासकाल इति ज्ञापयंतीष्विविकसंतीषु कमलिनीषु ॥ उद्गाटयत कपाटं ॥ परिष्कुरुत वीथिकां ॥

बंधीतवदनमालिका ॥ सत्कुरुतशरीराणि ॥ किंनजानी धायमयमागतएवभगयांश्चित्रभानुः पुरस्कृतस्वभानुस्ततो
 षयलेतिप्रकंपितवेत्राग्रपुस्वाधिका रानु^{रूप}पमानचरस्कभटेष्विवतत्रतत्रसंचरस्कप्राभातिकदरफुल्लकमलसंसर्गकिषा
 यपवमानपोतेषु ॥ अश्कद्यतपुंडरीकश्रीश्यामरश्ना छविभवः ॥ परिमुदितमत्तसारंगसहस्रपत्रः ॥ पूर्वतनंदोषाकरसजा
 नंनिर्जित्यअपरइवभूपः ॥ शूराख्यातिरमणीयः ॥ प्राप्तमहोदयः ॥ परिष्कृतानंतः ॥ सकलजगत्सुकर्मपरिपाकइवमूर्ति
 मान् ॥ त्रयीमूर्तिः तेजोभूमा ॥ पूर्वदिशावप्यसीमा ॥ शनेः शनेः रुवलास ॥ ततश्च ॥ अंतिपुष्करिणीयं ॥ नृसिंहजयंतीयमिति
 ॥ कथमानसंकल्पार्ता ॥ तीर्थोज्ज्वलिनां कमेकरालवः^{कमेवृषा} ॥ कमेकक्षपेठिकेति ॥ जल्यतांदिष्टद्विजातां प्रभा^तनानसमयव्यग्रे
 पुजनेषु च्छंभाजनं वा मुषित्वाद्येवदीयते ॥ पणत्रोषमिति सांत्वत्तनातरंतकुलइतयज्ञोपवीतया च कानां चेठिकार
 तदरिद्रौनिकद्विजघिटाणां ॥ अत्रैवं पाठः ॥ अस्यायमर्थइतितारंतरंपठतां मासपौराणिकानां ॥ सद्यं नदत्तं सद्यं नदत्तमि
 ति आक्रंदतां गर्भयाच कानां जातं जातमिरे वाद्यमान करतलिकानां रूपाणां स्तिक धमिकानां ॥ एजमार्गजलएववि
 ति

२५ स्मृता श्रीमुद्राहाव नितो परिपतस्त्रिचराकेण मागोद्दिष्टितः ॥ प्रतिपालयमदागमन ॥ विज्ञातेव ते शिष्टता इत्यादि प्रकारेण
 वदतां जनानां भगवत्याः सुवर्णमुखया उभयतयेर्ज्जुभमाण कोलाहले नो हुद्दः यथाविधि स्नात्या ॥ गिरिसानुग्रहत्वं च व
 स्मृता च तादृशी ॥ यस्य मेत्री जगत्सारानवद्यः कस्पवारविः ॥ १ ॥ इति मनस्वालोचनतस्या कृततपनमंडलः ॥ राजकन्या
 वियोगदूयमानमनाः ॥ केनचिन्मरालकनामकेन नर्मसुहृदा सह यद्यत्र द्धारितं तत्रैव मृग्यमिती च तमेव नो द्वेषामुपा
 जगाम श्रीनिवासः ॥ तस्यां वेलाया मुदितभूयिष्ठमालो वारविद्युत्माह मरालकः ॥ वयस्य माधव ॥ क्रमेण च कंसं योज्य
 भित्वा श्रीवास कौशिकं ॥ जंतुकामः कुवलयं सूर्यस्त्वभिवृत्तगर्तः ॥ १ ॥ अपि च ॥ सिंदूरे रषि शं कितं च घुसृणेः स्वस्तं च काशी
 रजेर्विभ्रांतकनकोत्करैः शिथिलितं त्रस्तं कुसुंभैरपि ॥ किंचानम्यनिरीक्षितं तव जगद्द्वैः प्रतापार्कुरैः सर्पत्यघनभस्त्रले
 बुजसहृद्गासां विलासे मुहुः ॥ १ ॥ इतः किंचित्य श्यतु देवः ॥ सत्रं कोकुकुलस्पहंससमितेर्दोलां प्रपाजालकं भृंगाणाम् २५
 तनोः कर्तुं वनिचयं धातुः परं मुदुरां ॥ पर्यंकं च वियोगिनी जनतर्त्तेर्गैर्मायाऽसरो जातीं सत्कुरुते करैर्दिनकरः का